

مۇسۇلمان ھاياتىدا ۋاقتنىڭ

ئەھمىيىتى

[ئۇيغۇرچە]

أهمية الوقت في حياة المسلم
[باللغة الأويغورية]

خاتب: شەيخ ئابدۇلمۇھسەن قاسم

الخطيب: الشیخ عبد المحسن القاسم

تەرجىمە قىلغۇچى: سەيپىددىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

المترجم: سيف الدين أبو عبد العزيز

تەكشۈرۈپ بىكىتكۈچى: ن. تەمكىنى

المراجعة: ن. تمكيني

ريباد شەھرى رەبۋە رايونى دىن تەشۋىقات

ھەمكارلىق مەركىزى

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

بمدينة الرياض

1429 – 2008

islamhouse.com

مۇسۇلمان ھاياتىدا ۋاقتنىڭ ئەھمىيىتى

23 - 6 - 1429ھ 2008-يىلى 6-ئاينىڭ 27-كۈنىدىكى جۈمە خۇتبىسى

بىرىنچى خۇتبە

ناھايتى مېھرىبان ۋە شەپقەتلىك ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن

باشلايمەن

گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھنى ماختايمىز، ئۇنىڭغا تايىنىمىز، ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم تەلەپ قىلىمىز، نەپسىمىزنىڭ يامانلىقىدىن، ناچار ئەمەللىرىمىزدىن ئاللاھقا پاناھ تىلەيمىز. ئاللاھ ھېدايەت قىلغان كىشىنى ئازدۇرغۇچى يوقتۇر. ئاللاھ ھېدايەت قىلمىغان كىشىنى توغرا يولغا باشلىغۇچى مەدەتكار يوقتۇر. ئاللاھنى ھېچ شېرىكى يوق يەككە يىگانە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە ئەلچىسى دەپ گۇۋاھلىق بىرىمىز. ئاللاھتىن پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋاباتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە ئۇلارنىڭ يولىغا ئەگەشكەن بارلىق ياخشى كىشىلەرگە كۆپلەپ رەھمەت، مەغپىرەت تەلەپ قىلىمىز.

ئې ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! سىلەر ئاللاھتىن ھەقىقىي قورقۇڭلار، ئىسلامنىڭ مۇستەھكەم يىمىرىلمەس ھالقىسىغا چىڭ ئىسىلىڭلار.

ئې مۇسۇلمانلەر! ئاللاھ شۈكۈر ئېتىقۇچىلارنىڭ شۈكرىنى، ئۆزىنى ياد ئەتكۈچىلەرنىڭ زىكرىنى نامايەندە قىلىش ئۈچۈن دەۋرىنى ئايلاندۇرىدۇ ۋە زاماننىڭ ئىشلىرىنى مۇناسىپ ھالدا ئورۇنلاشتۇرىدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ئاللاھ ئۆزىگە شۈكۈر ئېيتىشنى ۋە زىكر ئېيتىشنى مەخسەت قىلغۇچى كىشىلەر ئۈچۈن كېچە بىلەن كۈندۈزنى ئالماشتۇرىدۇ.

ئاللاھ - تائالا - ۋاقتنىڭ ناھايىتى مۇھىم ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ زاماننىڭ مەلۇم تۈرلىرى بىلەن قەسەم قىلدى، سۈبھى ۋاختى، بامدات ۋاختى، چاشكا ۋاختى، ئەسىر ۋاختى بىلەن قەسەم قىلدى، زاماننىڭ ھەممىسى بىلەن قەسەم قىلىپ مۇنداق دىدى: « قاراڭغۇلۇقى ئالەمنى قاپلىغان كېچە بىلەن قەسەمكى يورۇغان چاغدىكى كۈندۈز بىلەن قەسەمكى.. ..» ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن بىرگە ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش، ئىنسانغا ئاللاھ تەرەپتىن بىرىلگەن بۈيۈك نېئىمەت بولۇپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ھەقتە مۇنداق دىگەن: «كىشىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش بىلەن بىرگە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا مۇيەسسەر قىلىنغان كىشىلەردۇر».

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ پۈتۈن ھاياتى كېچە بولسۇن، كۈندۈز بولسۇن ھەممىسى ئاللاھ رازى بولىدىغان تائەت ئىبادەتلەر بىلەن تاماملاندى . ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق دىگەن: « مېنىڭ نامىزىم، ھەج پائالىيەتلىرىم، ھايات ماماتلىغىم ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا مەنسۇپتۇر دىگەن » . ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن ساھابىلارنىڭ ۋاقتىنى قەدىرلەپ ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزگەنلىكىنى مەدھىيلەپ مۇنداق دىدى: « مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھنىڭ ئەلچىسىدۇر، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرگە بولغان مۆمىنلەر كۇففارلارغا قاتتىقتۇر، ئۆز ئارا كۆيۈمچاندۇر، ئۇلارنى رۇكۇ قىلغان، سەجدە قىلغان ھالدا كۆرسەن، ئۇلار ئاللاھنىڭ رازىلىقى ۋە پەزىلىتى تىلەيدۇ، ئۇلارنىڭ يۈزلىرىدە سەجدىنىڭ ئەسىرىدىن نىشانلار بار. ..» سۈرە پەتھە 29-ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

ئىنسان ھاياتىنى ئاللاھنى ياد ئىتىش ۋە تائەت ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش نىمە دىگەن كاتتا ئىش ھە؟! پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: «ئىككى تۈرلۈك نېئىمەت بار بولۇپ نۇرغۇن كىشىلەر بۇنىڭ قەدىرىنى بىلمەيدۇ، ئۇ ساقلىق ۋە بوش ۋاقتتىن ئىبارەت» تەئىل مەزگىلى ۋە باشقا بوش ۋاقتلاردا قىلىشقا بۇيرىلىدىغان ئەڭ مۇھىم ئىش ئاللاھنىڭ كىتابى بولغان قۇرئان كەرىمنى يادلاش ۋە تەكرارلاشتىن ئىبارەت بولۇپ بۇ ئىسىل بايلىققا كېمكى ئېرىشىدىكەن شەرەپ قازىنىدۇ، تېلاۋەت قىلىدىكەن (ئوقۇيدىكەن) ئىززەتكە ئېرىشىدۇ، ئەمەل قىلىدىكەن كۈچكە تولىدۇ، كىشىلەرنىڭ جەننەتتە ئېرىشىدىغان مەرتىۋىلىرىمۇ ئۇلارنىڭ دۇنيادا تېلاۋەت قىلىپ

ئوقۇغان ئايەتلىرىنىڭ ئاز كۆپلۈكى بىلەن پەرىقلىنىدۇ، ئاللاھنىڭ كىتابىنى ياد قىلىش دىگەن ئەڭ پايدىلىق تىجارەت بولۇپ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ ئەتتىگەندە مەسچىتكە كىلىپ ئاللاھنىڭ كىتابىدىن ئىككى ئايەت ياد قىلغىنىڭلار سىلەر ئۈچۈن ئىككى تۆگە پايدا بولغاندىن ياخشى، ئۈچ ئايەت بولسا ئۈچ تۈگىدىن ياخشى، تۆگۈلەرنىڭ سانى ئايەتنىڭ سانى بويىنچە زىيادە بولىدۇ ». پىتتە - پاساتلار تارالغان، شەك شۈبھىلەر يامرىغان بۈگۈنكى زاماندا ئاللاھنىڭ كىتابىغا مۇستەھكەم ئىسىلىش ۋە ئۇنىڭغا يىقىن تۇرۇش زۆرۈلدۇر . پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « مەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا سىلەر چىڭ ئىسىلساڭلار ئىزىپ كەتمەيدىغان ئىككى نەرسىنى قويۇپ كەتتىم، بىرى ئاللاھنىڭ كىتابى يەنە بىرى مىنىڭ سۈننىتىم ». پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرىنى ۋە ئالىملارنىڭ شەرئىي ئىلىملەر توغۇرسىدا يىزىلغان كىتاپلىرىنى ئوقۇش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش بىلەن مۇسۇلماننىڭ ئېلىمى قۇۋۋىتى ئاشىدۇ، مەرتىۋىسى كۆتىرىلىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دىگەن: « ئاللاھ تائالا سىلەردىن ئېمان ئېيتقان ۋە ئېلىملىك بولغان كىشىلەرنىڭ مەرتىۋىسىنى ئۈستۈن قىلىدۇ ».

ئىمام مالىك (ئاللاھ ئۇكشىگە رەھمەت قىلسۇن) مۇنداق دەيدۇ: نەپلە ئىبادەتلەرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى ئېلىم ئۈگۈنۈش ۋە ئۈگۈتۈشتىن ئىبارەت. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىلگىرى ئۆتكەن نۇرغۇن ئالىملار يۈرۈتلىرىدىن ئايرىلىپ مۇساپىر بولۇپ جاپا مۇشەققەتلەرنى چىكىپ ئېلىم ئۈگەندى، ئۈگەنگىنىگە ئەمەل قىلدى، باشقىلارغا ئۈگەتتى، كىتاپلارنى يىزىپ قالدۇرۇپ تارىخ سەھىپىسىدىن ئورۇن ئىلىپ ئۆچمەس ئىزلارنى قالدۇرۇپ كەتتى.

ئەقىللىق ياشلار تەتىل پەسلىنى ئاتا ئانىلىرىغا يىقىن تۇرۇپ ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىپ توغرا يول تۇتۇش بىلەن بەختلىك ئۆتكۈزىدۇ، چۈنكى ئاتا ئانىغا ياخشىلىق قىلىش دىگەن تائەت ئىبادەت بولۇپ بۇنىڭ بىلەن بالىلار دۇنيا ئاخىرەتنىڭ بەخت سائادىتىنى تاپىدۇ، ئاللاھ تائالا ئىيسا ئەلەيھىسسالامنى سۈپەتلەپ مۇنداق دەيدۇ: « ئاللاھ مېنى ئانامغا كۆيۈمچان قىلدى، مېنى مۇتەكەببىر، شەقى

قىلمىدى « . ئىمام ئىبنى كەسىر (ئاللاھ ئۆكشىگە رەھمەت قىلسۇن) مۇنداق دەيدۇ: كېمكى ئاتا ئانىسىغا ياخشىلىق قىلىدىكەن ئۇ كىشى كەمتەر، بەختلىك بولىدۇ، ئاتا ئانىغا ياخشىلىق قىلىشنىڭ جۈملىسىدىن ئۇلارنىڭ ھايات ۋاقتىدىكى دوست بۇرادەرلىرىنى يوقلاش، ھۆرمەتلەش، ئىززەت ئىكرام قىلىش، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « ياخشىلىقنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئاتا ئانىلارنىڭ ھايات ۋاقتىدىكى بۇرادەرلىرىگە بولغان دوستلىغىنى داۋاملاشتۇرۇش ». سىلە - رەھىم قىلىش بولسا، ئۇرۇق تۇققانلارنى يوقلاش، ئاللاھ رازى بولىدىغان، ئۆمۈرگە بەركەت بېرىدىغان، مال مۈلۈكىنى ساقلايدىغان، ۋاقتقا بەركەت بولىدىغان، كىشىلەرنى بىر بىرىگە يېقىنلاشتۇرىدىغان، گۈزەل ئەدەپ - ئەخلاق، ئىسىللىكنى نامايەندە قىلىدىغان ئىشلاردىن بولۇپ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « كېمكى ئومىرنىڭ ئۇزۇن بولىشى، رىزىقىنىڭ كەڭرى بولىشىنى ياخشى كۆرىدىكەن ئۇرۇق تۇققانچىلىقنى ئۇلسۇن ».

ئېلىملىك ياخشى كىشىلەرنى زىيارەت قىلىش بىلەن ئىنساننىڭ روھى دۇنياسى پاكلىنىدۇ، مەنئىيىتى يۈكسىلىدۇ، ئاخىرەتنى ئەسلىتىدۇ، ھېممىتى ئالى بولىدۇ، ئەھۋالى ئىسلاھ قىلىنىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئەدەپ ئەخلاق، ئېلىم مەرىپەت ھاسىل بولىدۇ، ئېلىملىك كىشىلەر بولسا پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىز باسارى، توغرا يولغا چاقىرغۇچىلاردۇر. ياخشى كىشىلەر بىلەن ھەم سۆھبەت بولۇش ئىنساننىڭ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشىغا، ناچار ئىشلاردىن ساقلىنىشىغا، تائەت ئىبادەتلەرگە قىزىقىشىغا تۈرتكە ۋە ياردەمچى بولىدۇ . ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ ئەلچىلىكىنى ئادا قىلىش، كىشىلەرنى دىنغا دەۋەت قىلىش يولىدا ئۆزىگە ھەمراھ بولغان ھەمراھقا تەسەللى بەرگىنىدىن خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: « رەسۇلۇللاھ ھەمراھقا: "غەم قىلمىغىن، ئاللاھ ھەقىقەتەن بىز بىلەن بىللە" دەيتتى » . ئاللاھنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن دوست بولۇشقانلارنىڭ ئورنى قىيامەت كۈنى نۇردىن بولغان مۇنبەردە بولىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەتراپىنى پەيغەمبەرلەر ۋە شەھىدلەر ئورايدۇ. ناچار ئەسكى كىشىلەر بىلەن ھەم سۆھبەتتە بولۇش ئىنساننىڭ ھېممىتىنى

يوقتىدۇ، ياخشىلىق يوللىرىنى توسىدۇ، يامان ناچار ئىشلارنى قىلىشقا تۈرتكە بولىدۇ .

ئاللاھ تائالا ناچار ئەخلاقسىز كىشىلەر بىلەن ھەم سۆھبەتتە بولۇشنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ ھەسرەت نادامەت بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقىدىن خەۋەر بىرىپ مۇنداق دەيدۇ: « قىيامەت كۈنى ئۆز نەپسىگە زۇلۇم قىلغۇچى زالىملار قوللىرىنى چىشلەپ؛ كاشكى! پەيغەمبەرلەر بىلەن بىر يولدا بولغان بولسامچۇ؟ ۋاي ئېست! پالانىنى دوست تۇتمىسام بولۇپتىكەن دەيدۇ » .

ھەرخىل تىلىۋىزىيە قانالىرى، پىتتە پاسات، شەك شۈبھە، شەھۋانى، مۇسۇلمان ئاخلاققا زېت نەرسىلەرنى كۆرۈش ۋە ئوقۇش بىلەن ئىنسان ۋەھىملىك خىيالى مۇھىتقا غەرق بولىدۇ. ئاللاھنىڭ بەرگەن نېمەتلىرىگە شۈكرى قىلماسلىققا ئادەتلىنىدۇ، قانائەت، سەبىرچانلىق كۆتۈرلىدۇ، قەلبىنى زۇلمەت، جاھالەت ئوراپىدۇ. تەتىل پەسلى بولسا ئاتا بالىلار بىر-بىرىگە يىقىن بولىدىغان، ئاتىلار بالىلار قەلبىنىڭ بوشلۇقىنى مېھرى - مۇھەببەت بىلەن تولدۇرىدىغان، ئەدەپ - ئەخلاقىنى تۈزىتىدىغان، ئىرادىسىنى كۈچلەندۈرىدىغان ۋاقىت، بالىلارمۇ ئاتا ئانىلار بىلەن ئۆلپەتلىشىپ، ھەم سۆھبەتتە بولۇش بىلەن بەختلىك بولىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەخلاقىنى ئۈگىنىدۇ، ئىسىل سۈپەتلىرىنى ئۆزلەشتۈرىدۇ، ئاتىلارنىڭ بالىلاردىن يىراقلىشىشى ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىغا كۆڭۈل بۆلمەسلىك سەۋەپتىن ئۇلارنىڭ جۇشقۇنلۇغى يوقايدۇ، ئەخلاقى بۇزىلىدۇ، يامان نىيەتتىكى، ئىددىيسى بۇزۇق كىشىلەرنىڭ ئۇلارنى ئازدۇرۇپ كىتىشكە شارائىت ھازىرلىنىدۇ، كىيىن ئاتا- ئانىلار ئۇلار ئۈچۈن قانچە ھەسرەت نادامەت چەكسىمۇ پايدىسى بولمايدۇ .

دۇرۇس بولغان (ئۇرۇق تۇققان يوقلاش) سەپەرلەرگە بالىلارنى بىرگە ئېلىپ چىقىش بىلەن ئۇلار ئارىسىدىكى مېھرى مۇھەببەت كۈچىيىدۇ، ئارىدىكى بوشلۇق تۈگەيدۇ، مەككىگە بىرىپ ئۆمرە قىلىش ئىبادەت بولۇپ بۇنىڭ بىلەن ئىنساننىڭ خاتالىقلىرى تۈكۈلۈپ، مەرتىۋىسى يۇقۇرى كۆتۈرلىدۇ، ھەرەم مەسچىتىدە ئوقۇلغان بىر رەكەت ناماز باشقا مەسچىتلەردە ئوقۇلغان يۈزىنىڭ رەكەت نامازدىن ئارتۇق بولىدۇ،

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەسچىتىنى زىيارەت قىلىپ بىر رەكەت ناماز ئوقۇسا باشقا مەسچىتلەردە ئوقۇلغان مىڭ رەكەت نامازدىن ئارتۇق بولىدۇ.

دۇرۇس بولمىغان سەپەرلەرنى قىلىش بولسا مالنى ئىسراپ قىلىش، ئۆز نەپسىنى پىتتە پاساتقا يۈزلەندۈرگەنلىك، بالىلارنىڭ قەلبىگە شەك شۈبھە، شەھۋانى خىياللار پەيدا قىلىدۇ، كىيىن ئاتا ئانىلار بالىلارنى بۇنىڭدىن تۇسۇشقا ياكى ئۆزگەرتىشكە قادىر بولالمايدۇ. بەزى ۋاقىتلاردا ئىنساننىڭ ئەھۋالى سەپەردىن قايتقاندا سەپەرگە چىقىشتىن بۇرىنقىدىنمۇ بەكرىق ناچارلىشىپ كىتىدۇ. تەتىل مەزگىللىرىدە ئائىلىلەر ئارىسىدا توي مەرىكىلىرى كۆپىيدۇ، ئاللاھنىڭ بۇ نېمەتلىرىگە شۈكرى ئېيتىش ئۈچۈن توي مەرىكىلىرىنى ھەرخىل ئىسراپچىلىق، يىرىم يالىڭاچلىق، چەكلەنگەن ناخشا مۇزىكىلار ... ئىسلام دىنىدا چەكلەنگەن ھارام ئىشلارنى ئارلاشتۇرماستىن دىنى ئىتىقات، مىللى ئۆرپ-ئادەتلەرگە ھۆرمەت قىلغان ھالدا ئىلىپ بېرىش كىرەك.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرىدىن، بۇرۇن ئۇخلاپ ۋىتىر نامىزىنى كىچىننىڭ ئاخىردا ئوقۇش، ئەيۇ بەرزەتە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: « پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام خۇپتەن نامىزىنى ئوقۇشتىن ئىلگىرى ئۇخلاشنى، خۇپتەن نامىزىنى ئوقۇپ بولغاندىن كىيىن سۆزلىشىشتىن چەكلىگەن ». ئۇيقۇ سىزلىق ياكى كىچىكپ ئۇخلاش كىشىنىڭ ھىممىتىنى يوقۇتۇپ، پامدات نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇشتىن چەكلەپ قويىدۇ. بۇنداق قىلىش ھارام دەپ قارىلىدۇ. مۇسۇلمان كىشى ھەر ۋاقىت ۋە ھەر جايدا ئۆزىنىڭ بارلىق ئەھۋاللىرىدا ئاللاھنىڭ كۈزۈتۈپ تۇرىدىغانلىغىنى ئىسىدىن چىقارماسلىقى، ئاللاھنىڭ ھەر ۋاقىت ۋە ھەر جايدا ئۆزىنىڭ بارلىق ئەھۋاللىرىنى كۆرۈپ تۇرىدىغانلىغىنى ھىس قىلىشى كىرەك. ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دىگەن: « سىلەر قايسى بىر ئىشنى قىلماڭلار، ئۇنىڭ بىلەن بولۇۋاتقان ۋاقىتلىقلاردا ھامان بىز سىلەرنى كۈزۈتۈپ تۇرىمىز ».

ئىنسان ھەرقانداق جايدا بولىدىكەن قىلغان ئىشلىرى ئۈچۈن جازاغا ياكى ساۋاپقا ئېرىشىدۇ. بۇ ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: «سەن قەيەردە بولساڭ

ئاللاھتىن قورققىن، يامان ئىشقا ياخشى ئىشنى ئەگەشتۈرگىن، ئۇ يامانلىقنى ئۆچۈرىدۇ، كىشىلەرگە گۈزەل ئەخلاق بىلەن مۇئامىلە قىلغىن. « ئاللاھ كىشىلەرنى سەپەردە بولسۇن ياكى مۇقىم تۇرغان ۋاقتلاردا بولسۇن ئۆزى چەكلىگەن ئىشلارنى قىلىشتىن قورۇيدۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « ئاللاھ تائالا كىشىلەرنى ئۆزى چەكلىگەن ئىشلارنى قىلىشتىن قورۇيدۇ(كۈنلەيدۇ) ». »

سەن سەپەردە ياكى سەپەر قىلمىغان ۋاقتلاردا بولسۇن خاتالىقتىن يىراق بولغىن، ئاز بولسىمۇ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ تۇرغىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « قىرىندىشىڭغا تەبەسسۇم بىلەن قاراشقا ئوخشاش ئىشلار ئاددى كۆرۈلسىمۇ ئۇنى تۆۋەن كۆرمىگىن. » . ئىنسان راھەتتە ياشىغان ۋە قىيىنچىلىققا ئۇچرىغان، ساق تۇرغان كىسەل بولغان ۋاقتلاردا سىنىلىدۇ، توغرا يولغا مۇۋەپپەقىيەت بولغان كىشى تەقۋالىققا تايىنىپ ئاللاھنىڭ رازىلىقى، مەغپىرىتى تەرەپكە ۋە ئاسمان زىمىنىدىنمۇ نەچچە ھەسسە كەڭرى بولغان جەننەتنىڭ تەرىپىگە ئاتلىنىدۇ .

ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىن قوغلانغۇچى شەيتاننىڭ شەرىدىن ئاللاھقا سىغىنىمەن، پۈتۈن ئاسمان زىمىنىنىڭ پادىشاھلىقى ئىلكىدە بولغان ئاللاھنىڭ بەركىتى بۈيۈكتۈر، ئاللاھ ھەرنەرسىگە قادىردۇر . سىلەردىن قايسىڭلارنىڭ ئەمەلى ئەڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى سىناش ئۈچۈن ئاللاھ ئۆلۈمنى ۋە تىرىكلىكىنى ياراتتى، ئاللاھ غالىپتۇر، تەۋبە قىلغۇچىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر. ئاللاھ بۈيۈك قۇرئان كەرىم بىلەن ماڭا ۋە سىلەرگە بەركەت بەرسۇن، ئۇنىڭدىكى ۋەز نەسىھەتلەردىن ھەممەيلەنگە مەنپەئەت بەرسۇن. مەن ۋە سىلەر ئۈچۈن ئاللاھتىن كەچۈرۈم تەلەپ قىلىمەن، ئاللاھتىن كەچۈرۈم تەلەپ قىلىڭلار، ئاللاھ كەچۈرۈم تەلەپ قىلغۇچىلارنى بەك كەچۈرگۈچىدۇر ۋە بەك مېھرىبانىدۇر.

ئىككىنچى خۇتبە

ئاللاھ بىزگە قىلغان خەيىرى ئېھسانلىرى ئۈچۈن چەكسىز ماختاش ۋە مەدھىيەلەشكە ئەڭ ھەقىلىق زاتتۇر . بەرگەن نېئەتلىرىگە ۋە توغرا يولغا مۇۋەپپەقىيەت قىلغانلىقىغا ھىساپسىز شۈكرى ئېيتىمىز . ئاللاھنىڭ شەئىنى كاتتىلاپ ھىچ

شېرىكى يوق يەككە يىگانە دەيمىز ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە ئەلچىسى دەپ گۇۋاھلىق بىرىمىز. ئاللاھتىن پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋاباتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە ئۇلارنىڭ يولىغا ئەگەشكەن بارلىق ياخشى كىشىلەرگە كۆپلەپ رەھمەت، مەغپىرەت تەلەپ قىلىمىز.

ئاتا ئانىلارنىڭ بالىلار ھەققىدىكى مەسئۇلىيەتچانلىقى ھەرۋاقىت مۇھىم، بولۇپمۇ تەتىل مەزگىللىرىدە ئىنتايىن مۇھىم، ئانىلارنىڭ ئۈستىگە قىز پەرزەنتلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى يۈكلەنگەن بولۇپ، دائىم ئۇلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىپ تۇرۇش، سىرتلارغا چىققاندا كېمەلەر بىلەن ئارىلىشىدىغانلىقىنى بىلىش، ئۇلارنى گۈزەل ئەدەپ ئەخلاققا يېتەكلەش، بوش ۋاقىتتىن پايدىلىنىپ ئاللاھنىڭ كىتابىنى ياد قىلىشقا، مەنپەئەتلىك ۋەز نەسىھەت، زىكىرلەرگە قۇلاق سىلىشقا، ئائىلىدە خىزمەتچىلەر تولۇق بولسىمۇ ئۇلارنى ئۆي ئىشلىرىنى قىلىشقا، ئىپپەتلىك بولۇشقا، ھىجاپ قىلىشقا، نامەھرەمدىن يىراق بولۇشقا، دىنىغا، يۈز ئابروىغا، ئىسلامى ئەدەپ ئەخلاققا زىت كىلىدىغان ئىشلاردىن ساقلىنىشقا رىغبەتلەندۈرۈش كىرەك.

دۇنيا قىسقىغىنە بىر ھايات، مەنپەئەتلىرى چەكلىك، ئىنسان دۇنياغا مۇساپىر، خۇددى بىر كىشى ياقا يۇرتتا تۇرۇپ ئىشلىرىنى تۈگۈتۈپ ئۆز يۇرتىغا قايتقاندەك بىر ئىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « دۇنيانى ئاخىرەتكە سىلىشتۈرغاندا دۇنيا خۇددى سىلەرنىڭ بىرىڭلار بارمىقىنى دىڭىز سۈيىگە چۆكۈرۈپ ئالغانغا ئوخشاش، بارمىقىڭلارغا قاراڭلار نىمە بار ئىكەن؟! »

سەن ئۈچۈن دۇنيادا يىمەكلىكتىن سىنىڭ يەپ تۈگەتكىنىڭ، كىيىم كىچەكتىن سەن كىيىپ كونىراتقىنىڭ، مىلىڭدىن سەن سەدىقە قىلغىنىڭ قالىدۇ. ئاللاھ تائالا بىزنى ئالاھىدە بىر ئىشقا بۇيرىدى، ئۇ بولسىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا كۆپ دۇرۇت سالام يوللاشتىن ئىبارەت . ئاللاھ قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دېگەن: « ئاللاھ ھەقىقەتەن پەيغەمبەرگە رەھمەت يوللايدۇ، پەرىشتىلەرمۇ ھەقىقەتەن پەيغەمبەرگە مەغپىرەت تەلەپ قىلىدۇ . ئې مۆمىنلەر! سىلەر پەيغەمبەرگە دۇرۇت ئېيتىڭلار ۋە ئامانلىق تىلەڭلار ».

ئې ئاللاھ! پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋاباتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە ئۇلارنىڭ يولىغا ئەگەشكەن بارلىق ياخشى كىشىلەرگە كۆپلەپ رەھمەت، مەغپىرەت تىلەيمىز.

ئې ئاللاھ! توغرا يول تۇتقۇچى، ئادىللىق بىلەن ھۆكۈم قىلغۇچى، ھەقىقەتنى دۇنياغا تاراتقۇچى پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىز باسارلىرىدىن بولغان ئەبۇ بەكرى، ئۆمەر، ئوسمان، ئەلى (ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولسۇن) ۋە باشقا بارلىق ساھابىلاردىن رازى بولغىن .

ئې ئاللاھ! ئىسلامنى ۋە مۇسۇلمانلارنى ئەزىز قىلغىن. مۇشرىكلار ۋە كاپىرلارنى خار قىلغىن، دىن دۈشمەنلىرىنى تارمار قىلغىن، بۇ شەھەرنى ۋە باشقا مۇسۇلمانلارنىڭ شەھەرلىرىنى تىنىچ، خاتىرجەم، پاراۋان قىلغىن. دۇنيادىكى ئىزلىۋاتقان مۇسۇلمانلارغا ياردەم بەرگىن ۋە ئۇلارنى ئەركىنلىككە ئېرىشتۈرگىن.

ئې ئاللاھ! بىز دۇنيا ئاخىرەتتە بەخت سائادەتلىك بولۇشنى، توغرا يولغا مۇۋەپپەقىيەت بولۇشۇمىزنى سورايمىز . بىزنى نەپسىمىزنىڭ يامانلىغىدىن ساقلىغىن، بىزگە دۇنيا ئاخىرەتتە ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، دوزاخ ئازابىدىن يىراق قىلغىن.

پەرۋەردىگارمىز! بىز ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلدۇق، ئەگەر سەن بىزگە مەغپىرەت قىلمىساڭ، بىز چوقۇم زىيان تارتقۇچىلاردىن بولىمىز .

ئې ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! ئاللاھ سىلەرنى ئادىللىق قىلىشقا، خەيرى ئېھسان قىلىشقا، ئۇرۇق تۇققانلارغا ئېھسان قىلىشقا بۇيرىدۇ، پاكىتلىق ئىشلاردىن، ھەددىدىن ئىشىشتىن توسىدۇ، سىلەرنىڭ نەسەت قوبۇل قىلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە نەسەت قىلىدۇ، ناھايىتى كاتتا بولغان ئاللاھنى يادىتىڭلار، ئاللاھمۇ سىلەرنى ئەسلىدۇ، ئاللاھنىڭ ھىساپىنىز نېمەتلىرىگە شۈكۈر ئېيتساڭلار، سىلەرگە نېمەتتىن تېخىمۇ زىيادە قىلىپ بېرىدۇ، ئاللاھنى يادىتىش كاتتا ئىش دۇر، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.